

Hunyadi János Általános Iskola

Csantavér

Szabadság tér 2

Csornai, a csantavéri csodapatikus

Mentor:
Hatala Zoltán
kémia, fizika tanár

A kutató diákok:
Farkas Naomi és Gábor Tímea
7.c osztály tanulói

2015.03.02. Csantavér

Szeretnénk Köszönetet mondani Csornai Évának, Mr. Csornai Richárd lányának, hogy nagy szeretettel és türelemmel segítette a jelen munka létrejöttét!

Szintén köszönetet mondunk Mr. Csornai Richárd utolsó csantavéri munkatársainak, Bözsikének és Hildának(Lassú Erzsébet, Tallós Matild), akik régi recepteket bocsátottak rendelkezésünkre.

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék		1.oldal
Bevezetés		2.oldal
Csornai életrajza		3.oldal
Csornai a patikus		6. oldal
Csornai az orvitológus		13. oldal
A Csornairól elnevezett civil szervezet		18. oldal
Összegezés		19. oldal
Felhasznált irodalom		20. oldal
Képek jegyzéke		20 oldal

Bevezetés

1.kép Mr. Csornai Richárd

Néhány héttel ezelőtt, mi ketten barátnők, gyógyszerertárba mentünk. A patika előtt több idős asszony beszélgetett, és egyszer csak arra lettünk figyelmesek, hogy valaki azt mondta: „Nem lenne itt semmi probléma a gyógyszerekkel, ha élne még a mi csodapatikusunk”.

Ki lehet ez az ember? Érdeklődni kezdtünk, és megtudtuk, hogy Csornai Richárdról van szó.

Az idősek körében nagyon sok történet él vele kapcsolatban még ma is. Nem is kellett elmenni az orvoshoz, csak elpanaszolták neki a bajukat, és Csornai bácsi máris saját kezűleg készítette a megfelelő gyógyszert.

Egy nagy tudású emberről van szó, aki nem csak gyógyszerész, hanem ornitológus, természetjáró, vadász, gyűjtő, képzőművész (rajzoló) és ami a legfontosabb, hogy egy segítőkész ember, nagy humanista.

Ez a kis történet gondolkodtatott el bennünket, és készítet arra, hogy kezdjünk el kutatni. Ki is volt ez a kiváló, nagy tudású ember?

Csornai életrajza

Először azt hittük, hogy ez az ember Csantavéren született. Olyan természetes lett volna ez. Azonban nem így van. Lovčenacon született, 1903. október 24-én, egy Bácska Topolya és Szenttamás közötti kis faluban. Ezt a helységet régebben Szekicsnek vagy Szikitynek nevezték.

Édesapja dr. Csornai Arthur Selmezbányán (ez a helység ma Szlovákiában található) látta meg a napvilágot, 1869-ben. Az apuka vasúti mérnök volt, először Selmezbányán dolgozott, majd később Szegedre került, ott tevékenykedett, a szegedi vasútállomás épületében lakott. Innen került Lovčenacra, az abban az időben főleg svábok lakta helységbe. Itt ismerkedett meg későbbi feleségével Ott Arankával, aki zongoratanárnő volt. Csornai és a tőle 11 évvel fiatalabb hölgy 1902-ben kötöttek házasságot. Az ifjú pár csak nagyon rövid ideig örülhetett egymásnak, Arthurt a vasúti mérnököt Szarajevóba irányították, ahol a monarchiai kisvasút építésén kellett dolgoznia. Aranka, a feleség nem sokáig élt a Bosnyák fővárosban, nem találta itt fel magát, úgy döntöttek, hogy ő hazaköltözik Lovčenacra. Ekkor már hat hónapos terhes volt Richárddal. 1903-ban megszületett a kisfiú.

Arthur, az apuka Boszniában tüdőgyulladást kapott, és 1906-ban Novskan meghalt. Budapesten temették el.

Richard édesanyja később újra férjhez ment a szekicsi jegyzőhöz (dr. Tauss Fülöphöz). A kis Csornait az anyai nagyapa dr. Ott Konrád, falusi orvos nevelte. Sok időt töltöttek együtt, a tata gyakran magával vitte lovas kocsikázni a településen (2. kép). Néha még a beteglátogatásai alkalmával is elkíserte Richárd a szekicsi orvost. Nagy valószínűséggel itt kedvelte meg a gyógyítást, itt alakult ki a későbbi patikus igazi humanizmusa.

2. kép Lovas kocsikázás a település határában

Richárd az általános iskoláit Lovćenacón fejezte be, majd Egerbe került a cisztercitákhoz, mivel az édesanya itt kapott munkát mint zongora tanárnő. Egy év múlva Verbászon folytatta gimnáziumi tanulmányait. Az itteni biológia tanára dr. Nagy Jenő híres ornitológus. Richárd megszerette a természetjárást, a madarakkal való törődést, foglalkozást. Ez a szerelem egy egész életen át végigkísérte.

A középiskola elvégzése után, nem is tudta igazából mit szeretne tanulni. Elment Bécsbe a filozófiai egyetemre. Egy év múlva hazajött, és anyja tanácsára a hadseregbe jelentkezett. Az volt a főcél, hogy tanulja meg az állam nyelvét, a szerb nyelvet. Szabadkán volt katona egy évig, alhadnagyi ranggal szerelt le. Ekkor határozta el magában, hogy gyógyszerész lesz.

Indijan volt gyógyszerészgyakornok két évig. 1926-ban, a gyakornoki vizsga után beíratkozott a zágrábi gyógyszerészeti egyetemre, ami négy szemeszteres volt. 1928-ban megismerkedett Rudics Sárával, egy zentai földbirtokos lányával, aki szintén gyógyszerésznek készült, majd 1930-ban házasságot kötöttek Zentán (3. kép).

3. kép Csornaiék esküvő képe

1930-ban A zentai Városi Gyógyszertárat bérelte ki, saját gazdája szeretett volna lenni. Azonban a sors úgy hozta, hogy a bérlet csak áprilistól decemberig tartott. Ezután Vajdaság több településén volt gyógyszerész, csak néhányat tudtunk kinyomozni, ezek: Čortanovci, Sivic, Szőreg Szenttamás. A felsoroltakból is kitűnik sokszor volt távol családjától, akik Zentán éltek 1930-tól 1940-ig. 1935-ben megszületett a lánya Éva. 1940-ben Rudics Lőrinc az após anyagi támogatásával 20 láncc föld árából megvették Csantavéren Friedmann Rudolf patikáját. Abban az időben már érezni lehetett a második világháború

élőseleite. Friedmann is azért adta el a patikát, hogy kivegye pénzét vállalkozásából. Az adásvételi szerződést 1941 január 22.-i dátummal hagyta jóvá a bíróság.

Csornai sajnos nemsokára behívót kapott, mint tartalékos tiszt. Vukovár mellett kellett jelentkeznie. Amikor fáradtan megérkezett elaludt egy padláson, mire felébredt a Jugoszláv hadsereg kapitulált.

1941 április 9.-én megszületett második lánya Mária. Csornai hazajött Csantavérre, ahová követte a családja is. A háborús éveket falunkban töltötték. A Magyarok ideje alatt is kapott behívót Kecskemétre.

A második világháború után államosították a patikáját, ami 1947.-től Narodna Apoteka (Népgyógyszertár) néven működött. Csornainak megengedték, hogy továbbra is ott dolgozzon. Milyen erős egyéniség volt a csodapatikus! Volt neki ereje ottmaradni a saját gyógyszertárában, mint alkalmazott, ami már nem is volt az övé. Egy másik ember már rég összeomlott volna, nem tudta volna elviselni ezt a nagy lelki terhet.

Csantavéren dolgozott 33 évig, feleségével. Ez nagyon hosszú idő, élete összefonódott a csantavériek életével. Az emberek nagyon megszerették. Valójában a Narodna Apoteka-ban (4. kép) igazi „narodni apoteker” (népgyógyszerész) volt. Mondhatjuk azt hogy az élete volt a patika. Mindig segített, sajátkészítésű gyógyszerei híresek voltak.

4. kép A patika bejárata

46 munkaév után, 1976 októberében ment nyugdíjba. Családjával Szabadkára költözött, de továbbra is aktívan dolgozott 1984. május 15.-én bekövetkező haláláig. Éva lánya mesélte, hogy álmában szenderült örök nyugalomra, agyvérzést kapott. Szabadkán temették el, a Bajai úti temetőben (5. kép).

5.kép Csornai Richárd sírja, a Bajai úti temetőben

Csornai a patikus

Talán Csornai munkásságát saját szavaival jellemezhetjük legjobban, melyeket a Csantavéri Újságból vettünk át.

„A kezdet bizony nehéz volt. Abban az időben nem lehetett kívánság szerint hozzájutni a gyógyszerekhez, az orvosságokat túlnyomó részt magunk készítettük. Munkánk természetesen csak akkor volt sikeres ha ismertük a hivatalos és nem hivatalos készítményeket, mert csak így válogathattuk ki azokat, amelyekre éppen szükség volt. Ezenkívül alapos szaktudásra, szakmai felkészültségre volt szükségünk, mert sok esetben csak hosszas átgondolás és az orvossal való tanácskozás után lehetett eldönteni, hogy a szóban forgó betegség gyógyítására milyen magisztrális készítmény felel meg. A nép annyira megszokta , hogy én készítem el nekik a gyógyszert, hogy ezt ma is jobban szeretik, mint a gyárit. Mint minden gyógyszerésznek és embernek, úgy nekem is megvannak a magam rossz és jó oldalai, szokásai. A gyógyszerészek azelőtt híres kárgya csatákat kezdtek, hol ebéd után, hol vacsora után reggelig, névnapok, házi bálak alkalmával jól teleítették és

ették magukat – míg én itt az antialkoholista egyesületnek elnöke, nem iszom, teljesen kipihenve, józanul látok hozzá napi munkám elvégzéséhez, s ezt népünk nagyon is értékeli. Szeretem a szakmámat és ezt magasztos hivatásnak tekintem. Úgy érzem, hogy már sokat dolgoztam népünkért és szívvvel dolgoztam értük. Sok könnyet töröltem már le népünk szeméről. A kultúra terjesztése, a békesség ápolása, a szenvedők vigasztalása: ezekben igyekeztem a szeretet munkáját teljesíteni és gyógyszerészi hivatásomat betölteni köztetek, hű testvér és igaz barátként. Örömet abban leltem, hogy mások javára éltem. Ugyanis érdekel minden, ahol hasznos és jó ügy szolgálatában fáradó a szeretet.”

Úgy gondoljuk, hogy Csornai szavaihoz nem kell kommentárt fűzni. Az az ember, aki így vall, az csak egy igazán nagyszerű, humánus ember lehet.

Nagyon sok barátja volt a csantavérik, és a nem csantavérik körében. Talán meg kell említenünk dr. Milan Bikar orvost, akivel nagyon sokszor konzultáltak. Ez a szintén híres ember gyakran kikérte Csornai véleményét.

A csodapatikusnak legnehezebb volt az éjjeli szolgálat, nem volt áram, a patika pedig fűtetlen volt ilyenkor.

Azt mesélik az emberek, hogy sohasem látták üli. Ezért lettek idős korára vénások a lábai, mondta Éva lánya. A patika mindig tömve volt, nem csak a csantavérik jöttek hozzá, hanem a környékbeli települések lakói is.

Csornai gyógyszerei közül talán a leghíresebb volt a kombinált pora, amely szinte mindenre jó volt. Úgy vitték, mint a cukrot. Patikájában a gyógyszerek mellet parfümöt, kölnit is lehetett vásárolni. Ezek leggyakrabban virágillatúak voltak.

Csornai éjt nappallá téve dolgozott a patikában munkatársaival (6., 7., 8., 9. kép)

6. kép Csornai egykori csantavéri patikája

Az alábbi képek a városháza alatti patikamúzeumban készültek. Csornai úr lánya elárulta, hogy az itt található berendezés egy része, Richárd bácsi patikájából került ide. Meglátogattuk ezt a régi gyógyszerterát, és nagyon örültünk neki. Látható, hogy ez nem úgy néz ki mint a mai patikák. (7., 8. kép)

7. kép Tégelyek a polcon

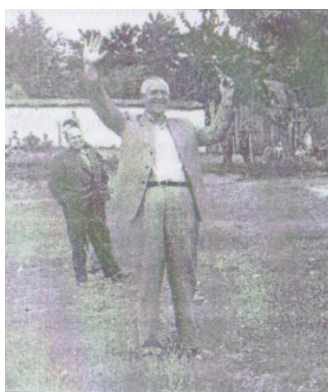

8. kép Valahogy így nézhetett ki Csornai patikája is belülről

9. kép Az 1972 március 14.-én készült felvételen Csornai Richárd látható munkatársai társaságában: Lassú Erzsébet (Bözsike) és Szabó Lajos aki csak néhány évet dolgozott a csantavéri új patikában.

Híresek voltak a teái, üdítő italai. A hozzá való illó olajokat, extraktumokat Svájcból szerezte be. Abban az időben vidékünkön nem volt sem Coca Cola, a kávé ivás sem volt szokás. Az ő üdítői igazi felfrissülést hoztak pl. a helyi focicsapat focistáinak. Csornai igazi drukker, futballrajongó volt (10. kép).

10. kép Csornai úr önfeledten szurkol kedvenc csapatának: Góóól!

A háziasszonyoknak előadásokat tartott a helyes befőzési, konzerválási technikákról. Alapelve az volt, amit lehet azt ne főzzük, hanem hidegen próbáljuk tartósítani. Milyen igaza volt! Így nem semmisülnek meg a vitaminok.

Nyáron a források idején, amikor sok légytől szenvedtek az emberek, a Csornai által készített légymérgekkel próbáltak védekezni. Abban az időben Csantavér a sertés tenyésztéséről volt híres, Vajdaságban azon települések közé tartozott, ahol legtöbb disznót hizlaltak. Ezért volt olyan sok légy a faluban.

Csornai 30 évig a csantavéri Vöröskereszt elnöke volt. Előadásokat tartott a helyes sebkezelésről, kötözésről. Az emberek csak úgy tódultak! Emellett a harci mérgekről, egy tömegpusztító fegyverekkel vívott háborúban való védekezésről tartott tanfolyamokat. Hát én vagyok a gyógyszerész, a vegyész! Mondogatta gyakran. A helyi Tüzoltó Egyesület tagja is volt. Sok időt elvett tőle ez a munka, mert mindig mindent szívvel-lélekkel csinált, mondta Éva lánya beszélgetésünk alkalmával (11. kép).

11. kép Csornai tüzoltó egyenruhában

Dr. Dvorácskó Lajos, a másik korabeli orvos (gyerekorvos) a faluban így nyilatkozik: „Gyógyszerésznek egészen különleges ember volt, állandóan kevert, kotyvasztott, főzött, vegyészkedett valamit. Tele volt saját találmányokkal, saját receptekkel, amiket maga eszelt ki. A könyvekben ezek nem voltak leírva. Nagy tapasztalatra tett szert, sok receptet gyűjtött és állított össze. Nagy tudású, tehetséges kémikus, szakmájában kiemelkedő egyéniség volt. Roppant intelligens ember, mindenről el lehetett vele beszélgetni.”

1969.-ben felépül az új patika épülete Csantavéren, ide átköltözött a csodapatikusunk, majd innen ment el nyugdíjba, sok-sok munkaév után. A régi gyógyszertár épületébe költözött a Borovo cipőüzlet. Ma Csornai patikája helyén egy privát papírkereskedés található.

És végül nagy örömünkre szolgál, hogy Csornai utolsó munkatársa Hilda (Tallós Matild) elmondta néhány recept összetételét:

Kombinált por

Aminopirin (legtöbb)

Fenacetin

Koffein (legkevesebb)

Nagyon alaposan homogenizálni kellett (összekeverni) az összetevőket, majd a végén meg kellett szitálni (még tökéletesebb lett a keverés). Azután lehetett csomagolni kis tasakokban, egy kanál segítségével történt az adagolás. Belemértették a kanalat a keverékbe (porba), majd a kanál tetejét leegyenestették, hogy mindegyik csomagolásba azonos mennyiség kerüljön.

Reuma por

Acetisal

(Acetil szalicilsav vagy más néven Aspirin)

Aminopirin

(Lázcsillapító, fájdalomcsillapító)

Barna por (köhögésre)

Kodein

(3-metil-morfin egy fenantrénvázas opioid analgeticum. Csökkenti a köhögés- és a légzősközpont ingerlékenységét. Megtalálható a máj tejnedvében, ahol 0.3-3% közötti mennyiségben van jelen.)

Stibium sulfuratum nigrum (Sb₂S₃) (Ma homeopátiás gyógyszer!)

Homeopátiában használnak Stibium sulfuratum nigrum-ot pl gyulladásoz rendellenességek a nyálkahártya, egész emésztőrendszer (száj fekélyek, gyomorégés, hányinger, hányás, gastritis, hasmenés, váltakozó székrekedés) gyógyítására. Egyéb tünetek, mint például kiütések, ízületi gyulladás, gasztrointesztinális rendellenességek kezelésére is használható.)

A barna színt a kodeintől kapta a készítmény, ami felerősítette a szer hatását.

Nagyon közkedveltek voltak a feni készítmények. Vitték őket minden nyavalyára, az egyiket fejfájásra, torokfájásra, a másikat meghűléses betegségekre, jók voltak fogfájásra is. Azt mondták az emberek deréktól felfelé jók mindenre.

Lázkúp pici babáknak

Aminopirin (Lázcsillapító, fájdalomcsillapító)

Kakaóvaj

A komponenseket össze kellett gyúrni, majd formázni kellett kúp alakúra. Tíz csomagolásban forgalmazták.

Légyirtó

1 liter koncentrátumot összekeverték 10 liter vízzel, adtak hozzá cukrot és 1 deci literes üvegekbe töltötték. Ezt kellett rávinni a falra, plafonra, ajtó félfára, ablakra...

Főleg a tanyaiak vitték, ott volt a legtöbb légy. Mint már említettük abban az időben Csantavér híres volt a sertéstenyésztéséről.

Üdítő a futballistáknak

A Svájc-ból beszerzett citrom olajat cukorsziruppal kellett összekeverni. Ez volt a koncentrátum. Ehhez kellett adni a vizet és így vált fogyaszthatóvá. Nagyon közkedvelt ital volt. Ezt a patikában nem árulták.

Ezen kívül a gyógyszerész úr készített barack, paradicsom és málnaszörpöket is. Éva lánya megjegyezte, hogy egyedül dinnyéből nem sikerült neki üdítőt készíteni.

A koncentrátumokat üvegbe töltötték, parafa dugót helyeztek bele, spárgát kötöttek rá egy igen bonyolult csomóval, a végén pedig viasszal vonták be. A palackokat pincében tárolták, fektetve. A sűrítményeket, amiket nem a patikus úr készített, az „Etol Celje”-ből rendelte, esetleg Svájc-ból szerezte be (ezeket Hilda munkatársa mesélte).

Kölni, parfüm

Csornai úr sokrétűsége nem ismert határt. Még illatszerekről is gondoskodott a falu népének. Az illó olajokat, az illatkompozíciókat megvásárolta külföldről (főleg Svájc-ból), adtak hozzá 70%-os alkoholt, egy kevés desztillált vizet (csak egy keveset, nehogy kicsapódjanak belőle az éterikus olajok), majd üvegekbe töltötték. Ezek vásárolhatók voltak a patikában is.

Meg kell említeni, hogy Csornai úr visszavásárolta a régi gyógyszeres üvegeket. Ez nagyon pozitív dolog abban az időben, ugyanis az emberek nem szennyezték a környezetet. Lehetne tanulni tőle e tekintetben is

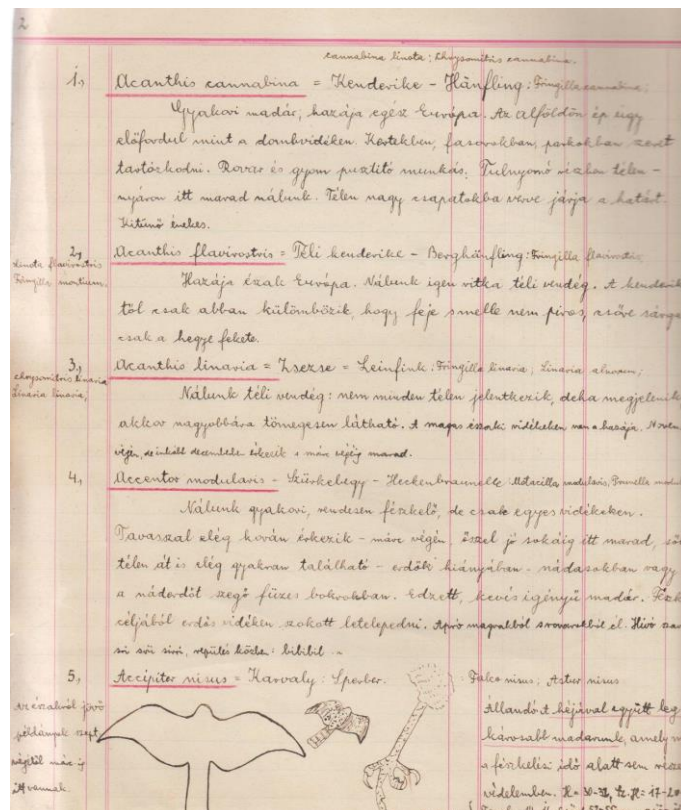
Teák

A csodapatikus nagyon kedvelte, gyakran ajánlotta a gyógyteákat, gyógyszereket helyett. Ő még az az ember volt, aki előszeretettel alkalmazta a természet adta lehetőségeket. Sokszor többet érnek, mint a gyógyszerek, mondogatta gyakran.

Csornai az ornitológus

Ilyen aktív munkásság, tevékenység mellett Csornainak még a madarakra is jutott ideje. Ez volt a szenvedélye, hobbija. Élete során európai híré ornitológussá vált. Már gimnazista korában a biológia tanára hatására megkedvelte a természetjárást, a madarakat. Tollakat gyűjtött, tojásokat, képeket a madarokról.

Kapcsolatban volt az Európában elsőként megalakult Magyar Madártani Intézettel. 1935.-től rendes megfigyelő volt. Tanulmányozta a Ludasi tó, Délibláti homokpuszta, a Tisza mente, Fruska Gora, mondhatjuk ki nyugodtan egész Vajdaság madárvilágát (12. kép). Kapcsolatai továbbterjedtek Vajdaságtól, Magyarországtól, állandó összeköttetésben volt a Sájciakkal, a Nyugat-Európaiakkal.

12. kép Csornai jegyzetei a madarokról

Megállapította, hogy Vajdaság több mint 350 madárfaj átvonulási területe. Ebből a Ludasi tavon több mint 200-at, a Délibláti-homokpusztán 150 fajt azonosított.

Csornai így nyilatkozik a Csantavéri Újságban: „A Hippolais pallida (halvány geze) az én büszkeségem (13. kép)!

13. kép Hippolais pallida (halvány geze)

Vojvodinai elterjedéséről általam szerzett tudomást úgy a bel-, mint a külföld. A balkáni gerle elterjedését is én bizonyítottam (14. kép).

14. kép A balkáni gerle

A kékcőrű récét én fedeztem fel elsőnek a Ludasi tavon (15. kép).

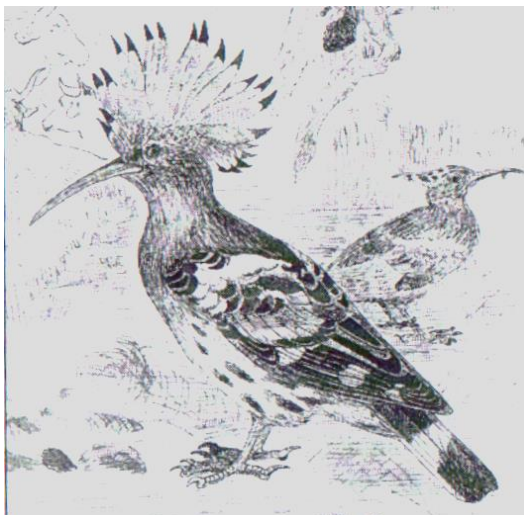

15. kép A kécsőrű réce

Óriási szenzáció volt ez, s miután Schenk (európai szaktekintély) ornitológus sem hitte el állításaimat felült a vonatra, felkeresett s követelte, hogy mutassam meg ezeket a legritkább fajú vadkacsákat. Aztán a helyszínre érkeztünk, odanyújtottam erős nagyítású távcsöveget, hogy nézzen bele. –Was sagen Sie dazu? - kérdeztem (Csornai kiválóan beszélt németül, Lovcénacon svabok laktak, aztán egy évet járt Bécsben egyetemre). Az elbűvölt Schenk végre megszólalt: - Wie ein wunderschöne Blume. A guvatról nekem kellett bizonyítani, hogy ez a faj tőlünk dényugati irányba vonul el, és Észak-Olaszországban telel. Megfeledkeztem talán a legfontosabbról, 1930/31 telén több vadásztársammal közélről megfigyelhettem a sarki lúd két példányát a szanádi határban. Nagy port vert fel azon bejelentésem is, hogy a Palicsi tavon télen előfordul az északi bűvár is, ami a sarki tájakon otthonos, Jugoszláviában még senki sem látott ilyen fajú madarat.”

Megfigyelte a „madarak nyelvét” is. Megkülönböztette „tollas barátait” a hangjuk alapján is. Tudta utánozni is a hangjukat.

A csodapatikusunk a madarakat nagyon szépen le is rajzolta. Nagy gonddal, tussal vagy tintával, tollal. Csornai Éva, a csodapatikus lánya rendelkezésünkre bocsátotta ezeket a gyönyörű rajzokat, néhányat le is fénymásoltunk (16. és 17. kép).

16. kép Búbos banka (*Upupa epops*)

17. kép Csornai madár rajzai

Csorna kitűnő vadász (18., 19 kép), kiváló céllövő. Az agyaggalamb céllövő versenyeken sokszor ő volt a győztes. Vadászként is meg voltak a saját elvei. Azt mondta a fiataloknak: „Ne a vad lelövésében találjatok gyönyörűséget, hanem ti sokkal inkább élvezzétek a természet érintetlen szépségét, az ősi állat és növényvilág pompáját és az ezekben való együttes elmélkedés adja meg együttesen az igazi nemes vadászatnak azt a

szívet-lelket megragadó hatását, mely fogva tudja tartani a kiválasztottakat, a gyermekkortól a késő aggkorig.

18. kép Csornai a vadász

Kint a természetben mindent védeni kell. Egyetlen fűszálat letépni nem szabad! Ugyanúgy egyetlen madarat sem érjen bántódás! Ha te ornitológus akarsz lenni, akkor először is meg kell komolyodnod. Mindent pontosan feljegyezned, őszintén, becsületesen, és nem lehet más hamis adatokat közreadni, mert a tudomány nem tűr ilyesmit.”

19. kép Csornai gyakran járta csónakkal Vajdaság vizeit, így is lehet figyelni a madarakat

Azt hisszük mindenkinek világos, az igazi természetvédő így kell, hogy beszéljen, gondolkodjon. Csornai szorgalmazta a madarak gyűrűzését, mert azok így követhetők lesznek

Az ő kutatásai hatására gyakran jöttek nyugatról ornitológusok, akiket ő nagyon kedvesen fogadott. Megmutatta nekik Vajdaság madárvilágát, és a tudósok akkor döbbentek rá, hogy milyen óriási kincssel rendelkezünk.

Nem tudjuk most mi a helyzet. A növényvédő szerek, a műtrágyák ész nélküli alkalmazása meghozta az eredményt. A tanyavilág már szinte nem létezik, a fákat kivágják, a madaraknak nincs lehetőségük a fészekrakáshoz. Aztán az esztelen vadászat is azt eredményezte, hogy most környezetünk madárvilága sokkal gyéresebb, mint a régebbi időkben. Egyre kevesebb a madár, pedig azok fogyasztják a kártevőket.

Sokat publikált népszerű folyóiratokban. A kéziratban maradt „A Vojvodina madárvilága” munkája az értékes könyvtárával együtt 1944-ben sajnos megsemmisült, de a kivonatát felhasználták az Angliában szerkesztett, 3 magyar kiadásban is megjelent „Európa madarai” kötet forrásanyagaként.

A Csornairól elnevezett civil szervezet

Szerencsére 1987 óta működik egy civil szervezet, amely Észak-Vajdaság természeti értékeinek megismerését és védelmét tartja feladatának. Ez a Csornai Richárd Ökológusok Egyesülete. Mondanunk se kell, hogy nem is találhattak volna méltóbb nevet!

Az egyesület megalapítója, elnöke Hulló István szintén elkötelezett ornitológus. Ő az mondja a Magyar Szó 2015. január 14.-i számában: „A madarak nagyon jó indikátorok, mivel a hiányukkal vagy az elszaporodásukkal nagyon sok mindent jeleznek a természetben. A madárvilág egyfajta állapotot jelez. Nagyon jó alapul szolgáltak a madárvilágban végzett kutatások a természetvédelmi területek kialakításában.”

Ez a civil szervezet nagyon nagy szolgálatot tesz. A gyerekek megismerkedhetnek a Rókatanyán az igazi természettel, madárvilággal (20. kép).

Sajnos korunk ifjúságára jellemző, hogy keveset mozognak, ki sem mozdulnak a szabadba, csak ülnek a számítógép előtt.

A Csornai Richárd Ökológusok Egyesülete lehetőséget ad nem csak a fiataloknak, de az idősebbeknek is, hogy tanulmányozzák a természetet, a madarak világát. Mr. Csornai Richárd végzettsége alapján nem volt ornitológus, ennek ellenére autodidaktaként a legnagyobb madárszakértővé vált.

Az egyik legnagyobb üzenet Csornaitól, most pedig a róla elnevezett egyesülettől, hogy őrizzük ezt a csodálatos természetet.

20. kép A későbbi Rókatanya

Összegezés

Kutatásaink elején nem is sejtettük milyen nagy fába vágtuk a fejszét. Egyre jobban belemelegedtünk, embereket kellett megkeresni (Mr. Csornai Richárd Éva lányát, a legutolsó munkatársakat, Bözsikét és Hildát). Igazi nyomozó munka volt. Úgy érezzük a sok fáradság meghozta a kellő gyümölcsét. Megismertünk egy nagy humanistát, ornitológust, patikust. Kutatásaink során sokszor úgy éreztük, szégyenkeznünk kell, ugyanis mi sokszor panaszkodunk: Nincs időnk. Ez az ember pedig reggeltől estig, sőt még éjszaka is dolgozott. Egyedül talán a vasárnap délutánjai voltak szabadok, akkor pedig focimeccseken szurkolt, osztotta kedvenc csapatának az általa készített üdítőket. Kérdés hogyan és mikor volt ideje természetet járni, az ornitológia tudományát, de a gyógyszerészetet is ilyen magas színvonalon művelni. Példás férj, családap, törődött a gyerekeivel, feleségével. Nagyon erős jellem. Túl tudta tenni magát az élettől kapott „pofonokon”. Elvették a patikáját, de Ő továbbra is dolgozott töretlen lendülettel. Volt neki egy másik nagy tragédia is az életében: kisebbik lány Mária 28 éves korában, 1969.-ben meghalt rákbetegségben. Csornai Éva szerint csak úgy tudta ezt túlélni, hogy beletemetkezett a munkába.

Talán annyit szeretnénk még hozzátenni, hogy Csantavéren nincs semmi róla, a csodapatikusunkról elnevezve, legalább egy utca. Reméljük ennek is egyszer eljön az ideje.

Végül meg kell említeni, hogy Csornait nemcsak a csantavérik tekintik sajátjuknak, hanem a zentaiak is.

Felhasznált irodalom:

- 1.Gergely József:”Hallod a pallidát?” Dudás Gyula Múzeum- és Levéltár barátok Köre, Zenta, 2001.
- 2.Csantavéri Újság, május-június 2010. XIII évfolyam, dr. Dinya Mariann: Szárnyak, Csornai Richárd ornitológus és gyógyszerész portréja.
- 3.Kalapis Zoltán: Életrajzi kalauz, Fórum Könyvkiadó, 2002., 200. oldal.
- 4.Kazai Endre: Gyógyszerész lexicon, az összes gyógyszerészeti tudományok enciklopédiája IV kötet, kiadja Molnár Mihály Nagybányán, 1900.-ban.
- 5.Király János: „Ki nem ismer engem Európában?” „LOGOS” grafikai műhely, Tóthfalu
- 6.Magyar Szó, 1970. június 11. A falu gyógyszerésze.
- 7.Magyar Szó, 2014. március 23. Biológus és ornitológus című cikk.
- 7.Révai Új Lexikon, 4. kötet. 773.,

Képek jegyzéke:

Címoldali kép: Csornai búbos bankával, Csornai Évától kapott kép.

1. kép: <http://patikapedia.hu/csornai-richard>.
- 2., 3., 4., 6., 7., 10., 11., 12., 16., 17., 18., 19., 20., képek Csornai Évától kapott anyag (képek, Csornai úr madárrajzai)
5. kép: 7 Nap 2011.08.10. (Szabadkai napló, hét nap hét év).
- 7., 8. kép A patikai múzeum képei. Mi készítettük őket.
13. kép: Hippolias pallida, halvány geze
https://www.google.hu/search?q=Hippolais+pallida&rlz=1C2VDYX_enRS610RS610&biw=1920&bih=955&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=g4a7VNu6EavlywOY-4DgDw&ved=0CIYBEIke
14. kép: Balkáni gerle
https://www.google.rs/webhp?sourceid=chrome-instant&rlz=1C1VDYX_enRS610RS610&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=balk%C3%A1ni%20gerle

15. A kékcőrű réce

https://www.google.hu/search?q=k%C3%A9kcs%C5%91r%C5%B1+r%C3%A9ce&rlz=1C2VDYX_enRS610RS610&biw=1920&bih=955&tbm=isch&imgil=sTywoEzOTSsBeM%253A%253BLLzCUmJhwf9McM%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fmagic-birds.gportal.hu%25252Fgindex.php%25253Fpg%2525253D34295267%25252526nid%2525253D6002841&source=iu&pf=m&fir=sTywoEzOTSsBeM%253A%252CLLzCUmJhwf9McM%252C_&usg=__4mbZRrcyvVioeAh8w7VCvFgELoA%3D&dpr=1&ved=0CHgQyjc&ei=Y-7EVLPOea7ygOhsoCQAg#imgdii=&imgsrc=sTywoEzOTSsBeM%253A%3BLLzCUmJhwf9McM%3Bhttp%253A%252F%252Fmagic-birds.gportal.hu%252Fportal%252Fmagic-birds%252Fimage%252Fgallery%252F1311346517_03.jpg%3Bhttp%253A%252F%252Fmagic-birds.gportal.hu%252Fgindex.php%253Fpg%253D34295267%2526nid%253D6002841%3B480%3B300